

**“Vi skal alle dø en dag. Men
alle andre dager skal vi leve”**

Per Olov Enquist

**Ida Marie Høeg
Universitetet i Agder
SKKF, Stockholm 17.-19.09 2025**

Livet etter døden

- Døden har flyttet hjemmefra
- Døden flommer over mobilskjermen
- Døden bli tematisert i brå død og når prominente mennesker død
- Den vanlige døden får liten oppmerksomhet

Fra gammelt formvesen til personlige og åpne ritualer

- Fra offentlig til privat
- Fra kollektivistisk til individualistisk

Informasjonssamfunnet:

- Åpenhet rundt – sorg
- Tapet skal uttrykkes med individuell autentisitet og personlig identitet

Offentlig sorg:

- For alle som måtte ønske å delta
- Mindre formalisert, mer personlige
- Initiert nedenfra

Privatisering av død

Sosialt avgrensede dødsritualer:

- Askespredning
- Urnededsettelse
- Lukkede minnesamvær
- Lukkede begravelser

Ingen dødsritualer

- Ingen begravelse
- Ingen minnesamvær
- Ingen begraveleskortesje
- Anonym grav

Død i offentligheten

Sosialt åpne dødsritualer:

- Åpningsseremonier av gravlunder
- Ritualisering av sesongskiftninger
- Ritualiseringer av høytider

Flere dødsritualer

- Markering av den avdødes merkedager
- Bønn for den døde på gravlunden
- Religiøse handlinger før og etter kremering

Oddernes kirkegård

Ester

All Saints' Day

**Christmas Eve, the day
before Christmas Eve**

Constitution Day (May 17)

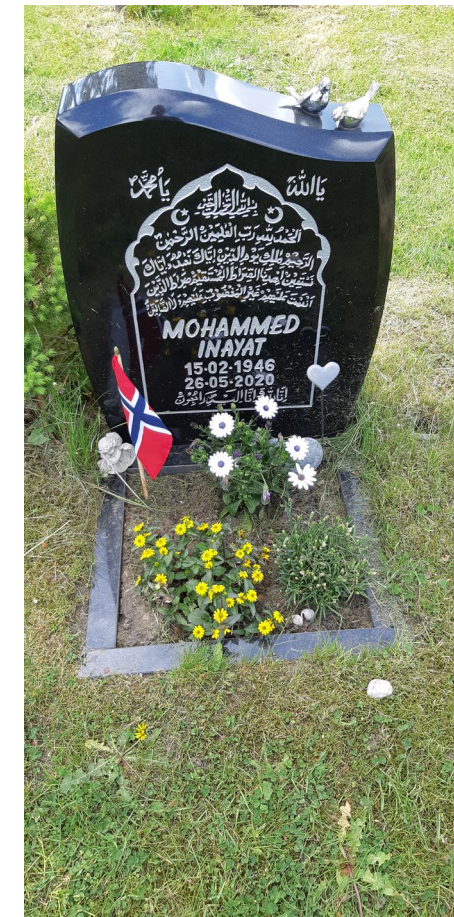

Studie av sosiale handlinger og samspill

- Feltarbeid utført: våren 2023, høsten 2021, 2022 og 2024, grunnlovsdagen i 2025
- Observerte kirkegårdens rituelle handlinger og gjenstander
- Etterlatte i små grupper og enkeltpersoner
- Stell av grav og dekorering
- Kollektive rituelle handlinger utført sammen med kjente og ukjente

Constitution Day (May 17)

All Saints' Day

All Saints' Day and the following Sunday

	2021		2022		2024
	November 7	November 21	November 6	November 20	November 3
Lit candles /Lanterns	1369	426	1313	460	1378
Flowers wreaths / spruce bar	2455 (Flowers wreaths / spruce bar)	-	508 (Wreaths)	708 (Wreaths)	

Minnefellesskap

- Grasrotmobilisering: Styrt av de etterlatte, initiert nedenfra
- Ikke formalisert
- Åpne allmenne steder: For alle som måtte ønske å delta
- Sammenfaller med den økte ritualiseringen av død i det offentlige rom
- Ingen media-begivenhet slik som prominente menneskers død eller brå død
- De samme rituelle handlingene og symbolene på samme tid og sted med ikke-kjente